

# AZ ÖSEMBERI ÉS KÉSŐBBI EMBERI MARADVÁNYOK RENDSZERES KÖRBEVETÉSE

## ANATOMO-PATOLOGIA SISTEMÁTICA A MATERIALULUI UMAN PALEOPATOLOGIC

### PALEOPATOLOGIA II.

Dr. *Regöly-Mérei Gyula*

Lucrarea lui *Regöly-Mérei Gyula* este al doilea volum din seria de monografii publicate sub redacția competentă a lui *Palla Akos*, și consacrate cercetărilor paleopatologice din Ungaria.

Ea prezintă o trecere în revistă a rezultatelor cercetărilor întreprinse în domeniul paleopatologiei umane, de la pitecantrop până în perioada timpurie a evului mediu.

Autorul evocă în fața noastră o lume dispărută. Situându-se pe terenul temeinic al cunoștințelor de anatomie patologică, el cercetează nu numai procesul patologic individual, consecințele acestuia sau factorii patologici din perioada respectivă, ci încearcă să stabilească epoca istorică în care au apărut bolile, măsura în care s-a modificat de atunci tabloul anatomic-morfologic și, în sfârșit, eventualele corelații existente între diferite boli.

Inițiat în metodele de cercetare utilizate în domeniul științelor naturii, *Regöly-Mérei* nu consideră niciodată trecutul istoric ca o aglomerare de date aride. La el se observă mereu efortul de a imprimă obiectului discutat, un conținut cât mai uman. Această particularitate a lucrării sale este relevată chiar de autor, atunci când scrie: „Aceste idei... izvorăsc din umanismul medicului. În locul oaseilor moarte, pe primul plan se ridică omul care a trăit atunci, ies la lumină condițiile lui de viață și lupta sa zilnică. Dacă nu ținem seama de aceste fapte, nu am putea să apreciem acel progres mereu mai impresionant pe care omul a reușit să-l realizeze prin forța lui creatoare, începând din epoca de piatră, până azi, într-un interval atât de scurt, raportat la timpul geologic” (p. 100).

Lucrarea lui *R. Mérei Gyula* îmbrățișează un material vast. Ea expune și interpretează critic rezultatele paleopatologiei internaționale. Criteriile pe care le adoptă autorul sînt întotdeauna cele ale omului de știință care acceptă totul numai pe baza unor date obiective de o valoare indiscutabilă (de exemplu în problema sifilisului european).

Cea mai valoroasă parte a lucrării sale constă în prezentarea cercetărilor originale pe care le-a făcut, începînd din epoca neoliticului maghiar. Totodată el relatează rezultatele cercetărilor pe care le-a efectuat împreună cu *Nemeskéri* pe mai mult de 25 de crani de muni egiptene. Cu acest prilej, se descrie o proteză nazală post-mortală, găsită la una din mumii egiptene, piesă paleopatologică unică în literatura mondială de specialitate.

Noi considerăm că materialul lui *Regöly-Mérei* îmbogățește cu multe date valoroase tinăra știință a paleopatologiei.

Prin însuși caracterul lor, cercetările de paleopatologie se bazează în primul rînd pe examenele anatomicopatologice. Un fapt care ilustrează temeinicia și simțul critic al lui *Regöly-Mérei* constă în aceea că el utilizează tot ceea ce i-au oferit anatomia patologică, medicina judiciară, radiologia, investigațiile radioizotopice, dar trasează în același timp cu fermitate limitele aplicabilității acestor metode în paleopatologie.

Monografia aceasta împărțită în 12 capitole, conținînd 228 de pagini, se ocupă de bolile oaselor, de modificările morfologice ale craniului, de traumatologia paleopatologică, de paleopatologia stomatologică, otorino-laringologică, a articulațiilor, a coloanei vertebrale a bazinului osos, a bolilor părților moi, precum și de paleopatologia generală și parțială a cadavrelor conservate. Lucrarea se încheie prin prezentarea paleopatologiei bolilor infecțioase.

Deși capitolele volumului sînt sistematic întocmite, totuși credem că uneori există o anumită disproporție (așa, de pildă, stomatologiei paleopatologice i se acordă un spațiu exagerat în cadrul dat). S-ar putea însă, pe de altă parte, ca punctul de vedere al cititorului să nu coincidă întotdeauna cu criteriile autorului.

În mod special trebuie menționată iconografia extrem de bogată și executată cu o deosebită grijă (170 de clișee), precum și cele 698 de titluri din bibliografie. Este firească satisfacția noastră de a constata că *Regöly-Mérei Gyula* citează și lucrările autorilor romîni, ca *Bologa, Russu, Necrasov, Floru* și alții.

Această lucrare de paleopatologie utilizează eminente cunoștințe de specialitate. Stilul ei e sobru, clar, concentrat, adăpîndu-se la sursele umanismului medical de cea mai bună tradiție.

Așteptăm cu interes și celelalte volume din această colecție.

*I. Spietmanu*